

експертів (напрацювання Конституційної асамблеї, Конституційної комісії парламенту, груп експертів в області конституційного права і місцевого самоврядування); з врахуванням позиції польських експертів, які мають успішний досвід впровадження реформи місцевого самоврядування, але на нашу думку потребують подальшого опрацювання.

*Список використаних джерел:*

1. Введение в теорию государственно-правовой организации социальных систем / Под общей ред. Е.Б. Кубко. – К.: Юринком, 1997. – 192 с.

2. Роз'яснення щодо змін до Конституції України на реалізацію Реформи місцевого самоврядування та курсу Уряду на децентралізацію влади в Україні // Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/koncepciya-reformuvannya-miscevogo-samovryaduvannya-ta-teritorialnoyi-organizaciyi-vladi-v-ukrayini-333230/rozyasnennya-schodo-zmin-do-konstituciyi-ukrayini-na-realizaciyu-reformi-miscevogo-samovryaduvannya-ta-kursu-uryadu-na-decentral-449374/>.

## **РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

**Варич Л.В.**, учитель-методист, вчитель історії та правознавства Вишенської ЗОШ І-ІІІ ступенів Бориспільської районної ради Київської області

Ідеологія правової держави формувалася у процесі усвідомлення відмінностей між державою та суспільством, згідно з якою держава має бути органом права, що забезпечується конституцією та відповідними їй соціальними інституціями.

Соціально-філософська доктрина є основоположною для ідеї правової держави - влада має здійснюватися тільки в ім'я всезагального блага. Щоб зрозуміти смисл цієї ідеї, слід врахувати, що державознавці Нового часу виокремлювали три головні гілки державної влади: законодавство, суд та управління. Під законодавством розуміли діяльність державної влади, спрямовану на встановлення юридичних норм. Суд тлумачили як діяльність державної влади щодо захисту та відновлення права у конфліктних випадках. А ось у розумінні суті державного управління було чимало різних точок зору та суперечок. До середини ХІХ ст. державне управління називали державним устроєм, або поліцією (від грецьк. *politeia* — державний устрій). Управління у «поліцейській державі» у принципі заперечувало самовизначення особистості та соціальних груп, оскільки цілком ґрунтувалося на засадах усезагальної та всепоглинаючої опіки держави над особистістю та суспільством.

На зміну концепції та практиці «поліцейської держави» прийшла ідеологія ліберальної держави, яка виражала інтереси третього соціального стану, або класу заможних городян, тобто буржуазії, в руках якої було зосереджено значний грошовий капітал та у середовищі якої процвітала самостійна духовна культура, незалежна від церкви та держави.

Ліберальна доктрина пішла незрівнянно далі ліберальної практики державного невтручання у соціально-економічну життєдіяльність. Ця доктрина проголосила абсолютне невтручання державної влади в економічне та духовне життя окремої людини. Завдання держави ліберальна теорія вбачала не в управлінні, а виключно у правотворчості та захисті прав у суді. Метою ж права вважали забезпечення особистої свободи, тобто усунення будь-яких зазіхань на свободу буржуазного індивідуума. Саме у цьому розумінні ліберальна доктрина замінювала «поліцейську державу» державою правовою.

З наростанням конфліктів у буржуазному громадянському суспільстві та зростанням свідомості незаможних класів невтручання держави в соціально-економічні відносини загрожувало постійними порушеннями соціальної рівноваги. У зв'язку з цим державна влада виявилася змушеною дедалі частіше втручатися в соціально-економічне життя, послаблюючи дух вільної конкуренції й допомагаючи соціально слабким групам, прошаркам, класам. У такий спосіб відбувалося становлення нової функції державної влади — функції соціальної політики. Водночас на роль «четвертої влади» у суспільстві почали претендувати профспілки, які у сучасних промислово розвинутих капіталістичних країнах уже утвердилися *de facto* у такій ролі.

Ідеологи нової генерації визнають за краще говорити про цілі державного будівництва, використовуючи висловлювання «культура», «культурне будівництво»,

«культурна діяльність держави», тим самим підкреслюючи гуманістичний, а не поліцейський характер сучасної буржуазної держави. Відтепер правовою визнають державу не з точки зору її цілей, а з точки зору форм та способів її соціально-політичної діяльності. Інакше кажучи, істотним для правової держави нового періоду є питання не про те, на що спрямовано діяльність держави, а про те, як держава править.

Правова держава потрібна, щоб обмежити свавілля можновладців. Вона втілює у собі принцип розділення держави та суспільства в ім'я інтересів суспільства, для якого держава є важливим інструментом, і нічим більше.